

1-6 OCT
2021

DIVADELNÁ
NITRA

30. ročník Medzinárodného festivalu
30th edition of International Theatre Festival

Asociácia Divadelná Nitra | Divadelná Nitra Association – Štefaniková 7, P. O. Box 49 B, 949 01 Nitra, Slovakia
Mobil: +421 903 55 44 75 | e-mail: nitrafest@nitrafest.sk | www.nitrafest.sk

Vkročiť na územie mŕtvych migrantov, precítiť silu žien pochádzajúcich z Afriky či zažiť masaker v povojnovom Československu. Divadelná Nitra prinesie sugestívne divadlo

Ponúkajú viac než tradičné predstavenie – kombinujú rôzne druhy umenia a prepájajú divadlo s technológiami. Zahraničné inscenácie, ktoré uvedie Medzinárodný festival Divadelná Nitra v programe svojho 30. ročníka (1. – 6. októbra), nasledujú súčasný trend presahov digitálneho sveta do umenia. Návštevníci sa tak môžu tešiť na sugestívne divadlo v originálnej podobe.

Druhá vlna pandémie, ktorá minulý rok zasiahla aj Divadelnú Nitru, sa najväčšmi podpísala na zahraničnej časti programu. So zhoršujúcou sa pandemickou situáciou z programu postupne vypadávala jedna inscenácia za druhou. Aby si tento rok mohli návštevníci pozrieť diela spoza hraníc, prichádza festival so špeciálnou ponukou. *„V tomto roku sme zostavili zahraničný program z inscenácií, ktoré budeme prezentovať formou projekcie v divadelnej sále či v online priestore. Vybrali sme produkcie, ktoré sú zaujímavé aj pri transpozícii do mediálnej podoby, ako Sieť od Dorothee Munyaneza, a také, ktoré vznikli priamo s využitím nových technológií pre online priestor – Očitý svedok Národného divadla Praha a Necropolis Arkadiho Zaidesa,“* približujú kurátori Martina Vannayová a Ján Šimko. Pre organizátorov bolo zachovanie festivalu ako miesta stretávania sa v jednom čase na jednom mieste kľúčové, preto prišli s formou kvalitných videozáznamov, ktoré sa budú premietiť v divadelnej sále. *„Aj keď sme museli z organizačno-epidemických dôvodov vypustiť prezentáciu zahraničných divadiel naživo, budeme sa snažiť poskytnúť divákovi možnosť navštíviť festival tak, ako sú zvyknutí z minulých rokov. V čase obmedzených kontaktov je práve tento spoločenský aspekt výnimočným bonusom,“* vysvetľuje zástupkyňa riaditeľky festivalu Anna Šimončíková.

Čo najvyššia kvalita obrazu a zvuku bude samozrejmosťou a príslubom plnohodnotného diváckeho zážitku. *„Divadlo od svojich počiatkov citlivo reagovalo na technologický pokrok v spoločnosti a vznikajúce technológie využívalo pri tvorbe inscenácií. Digitálne médiá priniesli množstvo impulzov pre divadelnú tvorbu. Rozšírili spôsoby, ktorými sa tvorí divadlo, a vytvorili nové možnosti jeho vnímania. Kombinácia životnej a virtuálnej reality*

presahy /
transcendencias

umožňuje znásobiť priestory hry, uhly pohľadu diváka, zväčšiť obzor javiska, zasadiť ho do rôznych prostredí či postaviť ho vedľa nich, nasmerovať pohľady do autentických prostredí či dokumentov,“ ozrejmujú kurátori. Na scénu sa tak dostávajú otázky, čo sa udeje s divadlom v situácii, keď sú pre tvorcov digitálne médiá jediným spôsobom kontaktu s divákmi, či aké nové rozprávania a estetiku ponúka online divadelný priestor.

„Výber zahraničných inscenácií odráža mimoriadne intenzívne tému tohtoročnej Divadelnej Nitry – *presahy / transcendencie*. Či ide o presahy minulosti do prítomnosti, presahy reality a virtuálneho sveta, kultúrne presahy, presahy estetické a formálne alebo presahy medzi životom a smrťou. Téma osudov ľudí, ktorí museli naveky opustiť svoje domovy a hľadajú svoju identitu alebo dokonca prišli v cudzom svete o život, sa v súčasnosti opäť stáva nesmierne aktuálnou,“ hovorí riaditeľka festivalu Darina Kárová. Živý kontakt s umelcami nahradia divákovi diskusie s tvorcami zastupujúcimi vybrané inscenácie. Tie sa odohrajú s využitím digitálnych technológií v sále alebo v online priestore.

Call z minulosti

Možnosť zamyslieť sa nad spomenutými úvahami ponúka **Očitý svedok** súboru Činohry pražského Národného divadla, ktorého festival uvedie v pondelok 4. októbra vo Veľkej sále Divadla Andreja Bagara v Nitre. Jeho motívom je jedna z tragických a tabuizovaných udalostí na našom území po skončení druhej svetovej vojny. „*Povojnové masakre civilného obyvateľstva, ktorých sa v Československu odohralo niekoľko, patria k najtemnejším stránkam našich dejín. Spochybňujú zjednodušujúce naratívy o zle a vine agresorov, ktorí napadli naše obyvateľstvo, a najmä o nastoľovaní spravodlivosti či vyrovnávaní sa s vojnovými krivdami,*“ hovorí Ján Šimko. „*Slabo dokumentované a historikmi nespracované ostávajú aj preto, že sú traumatizujúce tak pre účastníkov, najmä tých nedobrovoľných, ako aj pre svedkov. K takýmto udalostiam patrí i masaker na návrší pri Přerove, zvanom Švédske šance. Odohral sa v noci z 18. na 19. júna 1945 a bolo pri ňom zabitých 265 karpatských Nemcov, Maďarov a Slovákov – väčšinou žien a detí, ktoré sa vracali zo Sudet, kam boli za vojny odvezené, domov do Dobšinej, Kežmarku a Gelnice.*“

Týmito faktmi sa inšpiroval režisér Jiří Havelka, ktorý sa vo svojej tvorbe opakovane vracia k traumatickým a nejednoznačným udalostiam. „*Prostriedky divadla mu slúžia ako nástroje na analýzu spletitých historických udalostí a odkrývanie motivácie aktérov. Pre materiál, s ktorým pracuje, sa vždy snaží nájsť takú divadelnú či filmovú podobu, ktorá nepotlačí jeho autentické kvality v prospech dramatickosti či divadelnosti diela,*“ vysvetľuje Šimko. V prípade Očitého svedka

vychádzal Havelka, ktorý vo svojich autorských hrách kladie dôraz na silu imaginácie, z protokolov z výsluchov vykonaných pri vyšetrovaní Karola Pazúra – veliteľa, ktorý dal príkaz na likvidáciu. Keďže pandémia znemožnila uvádzať scénické diela naživo, autentické svedectvá o tejto udalosti nahrali inscenátori s hercami na kameru, takže vzniklo 34 silných a zároveň desivých výpovedí. Zabudnúť nemožno ani na skvelé herecké výkony Sašu Rašilova, Františka Němca, Filipa Rajmonta, Matyáša Řezníčka a ďalších, ktorí spoločne budujú zaujímavé mini príbehy vypovedajúce o našej histórii. Divadelný film *Očitý svedok* bude uvedený ako projekcia na veľkom plátne vo Veľkej sále Divadla Andreja Bagara.

Stratený domov hlboko v srdci

Každá z nich je silná osobnosť s autorským potenciálom a jedinečnou životnou cestou, no spájajú ich spoločné korene. Rwandsko-britská tanečníčka a režisérka Dorothee Munyaneza prinesie na festival podmanivý projekt **Siet'**, v ktorom spolu s ňou vystupuje päť umelkýň afrického pôvodu: haitská rozprávačka príbehov Ife Day, britsko-africká tanečnica flamenca Yinka Esi Graves, dánsko-somálska poetka Asmaa Jama, holandsko-etiópska filozofka a choreografka Elsa Mulder a rwandská tanečnica a choreografka žijúca vo Francúzsku Nido Uwera. Spolu na javisku rozhadzujú sieť svojich energií, v ktorej sa prepletajú rôzne druhy umenia. „*Jednotlivé performerky sú si navzájom zrkadlami, dopĺňajú sa, tvoria na scéne akési plurálne ženské telo,*“ opisuje Ján Šimko performance, v ktorom sa divák stretne aj s motívom traumy a väzieb k vlastnej minulosti.

„*Ženy na scéne spája africký pôvod a zároveň odlúčenie od miest, kde vyrástli ony či ich predkovia. Téma hľadania spoločnej identity je kľúčová. Ako prisťahovalci alebo ich deti vedia, že svoje korene odvodzujú od spomienok na nejestvujúce miesta. V predstavách si vytvárajú vymyslené miesta, pretože ony ani ich rodičia nemajú šancu vrátiť sa tam, kde vyrástali. Ich krajiny sú zdevastované vojnami, životy ich predkov zasa zničené kolonializmom, poznamenané otrokárstvom, sexuálnym obchodom alebo iným násilím. Ženám na scéne nejde o návrat na tieto miesta ani o snívanie o nich, snažia sa sformulovať túto spoločnú skúsenosť ľudí žijúcich v Európe, dať jej hlasy, slová, telá. Aké by bolo naozaj sa fyzicky vrátiť do krajiny, ktorú nosíte v sebe?*“ pýta sa Šimko. Výsledkom je rezonujúce a vysoko aktuálne predstavenie, originálne sprítomňujúce skúsenosti ľudí so zmiešanými identitami, ktorí žijú na začiatku 21. storočia a nesú v sebe skúsenosť predkov. Podmanivá hudba, originálny tanec a nezvyčajné vizuálne riešenia umocňujú dojem z inscenácie.

Sieť Dorothée Munyaneza (ktorá sa na Divadelnej Nitre predstavila už v roku 2015 s inscenáciou *Sobota s rozhlasom*) bude uvedená v unikátnom festivalovom formáte ako projekcia kvalitného videozáznamu na veľkom plátne ako záverečné predstavenie festivalu v stredu 6. októbra vo Veľkej sále Divadla Andreja Bagara v Nitre.

Telá, ktoré si zaslúžia trúchlenie

Pred šiestimi rokmi sa v Nitre predstavil aj režisér Arkadi Zaides s dokumentárnym filmovo-tanečným projektom *Archív* o konflikte na palestínsko-izraelskej hranici. Tentoraz návštevníkov Divadelnej Nitry pozýva, aby s ním vstúpili na územie mŕtvych a uctili si pamiatku tých, ktorí nemali v živote také privilégia ako my. Francúzsko-izraelsko-bieloruská inscenácia **Necropolis** dáva hlas migrantom, ktorí zomreli na prahu našich európskych domovov na ceste za lepším životom. „*Je to hlas, ktorý nás prenasleduje a tvorí akési kolektívne, neidentifikovateľné telo, na ktorého kostre žijeme. Toto kolektívne mŕtve telo sa v Zaidesovom projekte stáva doslova mapou, ktorá nám môže pomôcť nájsť cestu k sebe samým a uvedomiť si dôležitosť a výsadu možnosti trúchlenia. Ved' väčšinu mŕtvych v nekropole nikto neoplakal,*“ hovorí kurátorka Martina Vannayová. Umelci siahajú po moderných prostriedkoch – vizualizujú zhromaždené informácie o mŕtvych na virtuálnej mape pomocou online platforiem Zoom a Google Earth. Oko kamery mobilného telefónu sníma miesta, kde sú obeť pochované, a diváci sa tak stávajú súčasťou virtuálneho putovania po temných miestach našej zodpovednosti. „*Performance spochybňuje naše stereotypné predstavy o demokracii, práve a rovnosti a stáva sa apelom. Nejde však o žiadne moralizovanie, ale skôr o symbolické lúčenie a uctenie si neznámych mŕtvych ľudí,*“ dodáva Vannayová.

Zaides svojím participatívnym projektom, do ktorého pribúdajú ďalšie a ďalšie údaje a na ktorom sa môže zúčastniť každý, pripomína, aké dôležité je uchovávať mŕtvych v pamäti. V Nitre bude uvedená aktualizovaná verzia, ktorá vzdá hold tým, čo zahynuli na našom území; momentálne prebieha zber informácií o obetiach z radov migrantov na Slovensku a v okolitých štátoch.

Zakúpením vstupenky získajú diváci v stredu 6. októbra prístup na sledovanie online predstavenia a online diskusie s tvorcami *Necropolisu* zo svojho domu. Pre účastníkov festivalu bude vytvorená možnosť na základe vstupenky a na vyžiadanie sledovať video záznam predstavenia a diskusiu online vo festivalových priestoroch.

Tridsiaty ročník Divadelnej Nitry sa bude konať v priestoroch Divadla Andreja Bagara v Nitre (vo Veľkej sále aj v Štúdiu), na Svätoplukovom námestí, v priestoroch Zoborského kláštora, v Kultúrnom dome Párovské Háje, vo Vile K, v Synagóge, na Kupeckej ulici, ale aj u ďalších partnerov festivalu (Krajské osvetové stredisko v Nitre, Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, Nitrianska galéria, Ponitrianske múzeum, Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre).

Asociácia Divadelná Nitra a spoluorganizátori zabezpečia dodržiavanie všetkých hygienických a protiepidemických opatrení počas konania Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra 2021 v súlade s aktuálne platnými predpismi Úradu verejného zdravotníctva SR, s úpravami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre, s epidemickou vyhláškou riaditeľa Divadla Andreja Bagara v Nitre a s platnými vyhláškami spoluorganizátorov. Viac informácií o opatreniach na www.nitrafest.sk.

Pre návštevu podujatí Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra 2021 organizovaných priamo festivalom platí: v interiéri režim OTP, v exteriéri režim základ.

Vstupenky na predstavenia si záujemcovia môžu zakúpiť online prostredníctvom predajne siete GoOut a od 6. 9. 2021 aj v pokladnici festivalu (bod.K7, Štefánikova trieda 7) v pracovných dňoch v čase od 15.00 do 17.00. Vzhľadom na zvýšenú bezpečnostnú pozornosť odporúčajú organizátori zakúpiť vstupenky online.

Záštitu nad Medzinárodným festivalom Divadelná Nitra 2021 prevzali prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová, predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja Milan Belica a primátor mesta Nitra Marek Hattas.

Hlavný organizátor

Asociácia Divadelná Nitra

Hlavní spoluorganizátori

Divadlo Andreja Bagara v Nitre

Nitriansky samosprávny kraj, mesto Nitra

Spoluorganizátori

Botanická záhrada pri SPU v Nitre; Divadelný ústav Bratislava; Divadlo iks, Bratislava; Dni architektúry; Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre; Krajské osvetové stredisko v Nitre; Nitra 2026; Nitrianska galéria; Nitrianska organizácia

cestovného ruchu; Nitrianske kultúrne dedičstvo, o. z.; Očami prírody, o. z.; Ponitrianske múzeum v Nitre; Kníhkupectvo a antikvariát Pod Vřškom; Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre; Spojená škola internátna pre žiakov so zrakovým postihnutím, Bratislava; Turistické informačné centrum Nitra; Vila K, o. z.; ZŠ kniežaťa Pribinu v Nitre; ZUŠ Jozefa Rosinského v Nitre

Projekty Asociácie Divadelná Nitra podporili

u. fond
na podporu
umenia

Projekty ADN z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, hlavný partner projektov.

Hlavní mediální partneri

Mediální partneri

Partneri

